

SYSTEM KONTROLI WEWNĘTRZNEJ W SANTANDER BANK POLSKA

Zgodnie z postanowieniami Statutu, w Banku działa system kontroli wewnętrznej wspomagający procesy decyzyjne i przyczyniający się do zapewnienia skuteczności i efektywności działania Banku, przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem, zapewnienia wiarygodności sprawozdawczości finansowej oraz zgodności działania Banku z przepisami prawa, międzynarodowymi standardami, regulacjami wewnętrznymi i najlepszymi praktykami.

System kontroli wewnętrznej obejmuje funkcję kontroli, komórkę ds. zgodności oraz niezależną komórkę audytu wewnętrznego. System kontroli wewnętrznej adresuje m.in. zgodność działalności Banku z wymogami ustawy Sarbanes-Oxley, wymogami tzw. Reguły Volckera (sekcja 619 Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act), wymogami RDA/RRF (Basel Committee on Banking Supervision 239: Principles for effective risk data aggregation and risk reporting), wymogami Rekomendacji H (KNF) oraz rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 8 czerwca 2021 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz polityki wynagrodzeń w bankach.

■ CELE SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

W Banku zapewnia się realizację celów Systemu Kontroli Wewnętrznej poprzez funkcjonowanie mechanizmów kontrolnych, dostosowanych do specyfiki danego obszaru działalności Banku, przebiegu i stopnia złożoności procesów, występującego ryzyka oraz skali i istotności nieprawidłowości, efektywności systemów informatycznych wspomagających procesy, dostępności zasobów ludzkich i sprawowanego nadzoru.

Celem Systemu Kontroli Wewnętrznej jest zapewnienie:

- a) skuteczności i efektywności działania Banku,
- b) wiarygodności sprawozdawczości finansowej,
- c) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku,
- d) zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

W ramach celów ogólnych Systemu Kontroli Wewnętrznej Bank wyodrębnia cele szczegółowe, powiązane z procesami funkcjonującymi w Banku. Wyodrębniając cele szczegółowe Systemu Kontroli Wewnętrznej Bank bierze pod uwagę:

- a) zakres i stopień złożoności działalności Banku,
- b) zakres stosowania określonych przepisów prawa, standardów rynkowych oraz obowiązujące w banku regulacje wewnętrzne do których przestrzegania zobowiązany jest Bank,
- c) stopień osiągania planów operacyjnych i biznesowych przyjętych w Banku,
- d) kompletność, prawidłowość i kompleksowość procedur księgowych;
- e) jakość (dokładność i niezawodność) systemów: księgowego, sprawozdawczego i operacyjnego,
- f) adekwatność, funkcjonalność i bezpieczeństwo środowiska teleinformatycznego,
- g) strukturę organizacyjną Banku, podział kompetencji i zasady koordynacji działań pomiędzy poszczególnymi jednostkami, komórkami, stanowiskami organizacyjnymi, a także system tworzenia i obiegu dokumentów i informacji,
- h) zakres czynności powierzonych przez Bank do wykonania podmiotom zewnętrznym oraz ich wpływ na skuteczność Systemu Kontroli Wewnętrznej w Banku.

System Kontroli Wewnętrznej obejmuje pięć wzajemnie powiązanych elementów:

- a) środowisko kontroli – sposób organizacji, zarządzania procesami oraz wartości etyczne i kompetencje pracowników wpływające na świadomość kontroli,
- b) ocena ryzyka – działania zmierzające do identyfikacji i oceny stopnia istotności rodzajów ryzyka związanych z realizacją celów,
- c) czynności kontrolne – działania i procedury, które pozwalają zapewnić realizację wytycznych kierownictwa oraz ograniczyć ryzyko związane z realizacją celów,
- d) informacja i komunikacja – sposób organizacji mający na celu zdefiniowanie, zdobycie i zakomunikowanie, w odpowiedniej formie i czasie, informacji umożliwiających pracownikom właściwe wypełnianie ich obowiązków,
- e) monitorowanie – działania pozwalające na dokonanie oceny funkcjonowania Systemu Kontroli Wewnętrznej w czasie.

■ ROLE W SYSTEMIE KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnianiem funkcjonowania adekwatnego i skutecznego Systemu Kontroli Wewnętrznej. Rada Nadzorcza corocznie ocenia funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej, który jest dostosowany do struktury organizacyjnej, systemu zarządzania ryzykiem, a także do wielkości oraz stopnia złożoności działalności Banku. Obejmuje on wszystkie jednostki Banku oraz podmioty zależne. System kontroli wewnętrznej obejmuje wszystkie istotne kontrole, w tym kontrole dotyczące sprawozdawczości oraz działalności operacyjnej Banku.

W ramach nadzoru nad działalnością Grupy Rada Nadzorcza monitoruje skuteczność Systemu Kontroli Wewnętrznej w oparciu o informacje uzyskane od komórki do spraw zgodności, komórki audytu wewnętrznego, Zarządu Banku oraz Komitetu Audytu i Zapewnienia Zgodności.

Rada Nadzorcza zatwierdza kryteria adekwatności i skuteczności Systemu Kontroli Wewnętrznej oraz dokonuje jego corocznej oceny, biorąc pod uwagę również obowiązki Zarządu Banku w zakresie Systemu Kontroli Wewnętrznej.

Rada Nadzorcza powołała Komitet Audytu i Zapewnienia Zgodności, aby wspierał Radę w wypełnianiu jej obowiązków wobec akcjonariuszy i innych interesariuszy w zakresie:

- a) jakości oraz spójności polityki rachunkowości, sprawozdań finansowych oraz praktyk przekazywania (publikacji) informacji,
- b) zgodności działalności Banku z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi,
- c) niezależności oraz skuteczności działań audytorów wewnętrznych i zewnętrznych,
- d) systemu kontroli wewnętrznej, zarządzania ryzykami finansowymi i niefinansowymi.

Komitet ds. Ryzyka oraz Komitet Audytu i Zapewnienia Zgodności regularnie otrzymują aktualne informacje dotyczące funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej, zarówno od jednostek drugiej jak i trzeciej linii obrony, co umożliwia prowadzenie bieżącego monitoringu efektywności działania tego systemu.

Wyniki kontroli są uwzględniane i wykorzystywane do poprawy funkcjonujących procesów i bezpieczeństwa, poprzez wprowadzanie odpowiednich zmian w procesach i regulacjach wewnętrznych. Podlegają one regularnej ocenie przez Obszar Audytu Wewnętrznego.

Komitet Audytu i Zapewnienia Zgodności otrzymuje informację o wyniku szacowania ryzyka braku spełnienia celów ogólnych kontroli wewnętrznej.

Zarząd Banku jest odpowiedzialny za projektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie we wszystkich jednostkach organizacyjnych w tym jednostkach zależnych, funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, aktualizację pisemnych procedur w tym zakresie, a także za ustanowienie kryteriów adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej. Zarząd Banku odpowiada również za nadzór nad efektywnością tego systemu, wprowadzając niezbędne korekty i udoskonalenia w razie zmiany poziomu ryzyka w działalności Grupy Santander Bank Polska S.A., czynników otoczenia gospodarczego oraz nieprawidłowości w funkcjonowaniu systemów i procesów.

Zarząd Banku odpowiada za ustanowienie matrycy funkcji kontroli oraz określenie zadań odnośnie zapewnienia jej funkcjonowania. Matryca funkcji kontroli to narzędzie wdrożone zgodnie z Rekomendacją H KNF, które przedstawia istotne procesy w Banku, powiązanie ich z celami ogólnymi i szczegółowymi systemu kontroli wewnętrznej oraz kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i kontrolami w zakresie monitorowania poziomego i pionowego.

Zarząd Banku odpowiada także za wyznaczenie osób odpowiedzialnych za przeprowadzenie okresowej, co najmniej raz w roku, weryfikacji funkcjonujących w Banku mechanizmów i procedur Systemu Kontroli Wewnętrznej oraz za określenie odpowiednich działań naprawczych w celu usunięcia nieprawidłowości wykrytych przez System Kontroli Wewnętrznej, Zarząd Banku, nie rzadziej niż raz w roku, informuje Radę Nadzorczą o:

- a) zaprojektowaniu, wprowadzeniu oraz funkcjonowaniu we wszystkich jednostkach organizacyjnych adekwatnego i skutecznego Systemu Kontroli Wewnętrznej w zapewnianiu osiągnięcia każdego z celów systemu,
- b) skali i charakterze nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz najważniejszych działaniach zmierzających do usunięcia tych nieprawidłowości, w tym o podjętych środkach naprawczych i dyscyplinujących. Do środków naprawczych należy m.in. projektowanie nowych i aktualizacja dotychczasowych mechanizmów kontrolnych (np. zmiana procedury, szkolenia).

■ SCHEMAT ORGANIZACJI TRZECH LINII OBRONY

System kontroli wewnętrznej oraz system zarządzania ryzykiem opierają się na koncepcji trzech linii obrony. W ramach czynności kontrolnych podejmowanych przez pierwszą linię obrony badana jest zgodność wykonywanych czynności z procedurami, a także bieżące reagowanie na jakiegokolwiek zidentyfikowane nieprawidłowości i uchybienia.

Pierwsza linia obrony obejmuje zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku i opiera się na jednostkach biznesowych, które w bieżącej działalności generują ryzyka wpływające na osiąganie założonych przez Bank celów. Na pierwszą linię obrony składają się czynności realizowane przez każdego pracownika, w zakresie jakości i poprawności wykonywanych zadań.

Pierwsza linia obrony bada zgodność wykonywanych czynności z procedurami, a także zajmuje się bieżącym oddziaływaniem i reagowaniem na nieprawidłowości.

Wykryte w ramach pierwszej linii obrony znaczące i krytyczne nieprawidłowości są niezwłocznie raportowane do komórki organizacyjnej drugiej linii obrony, odpowiedzialnej za niezależne monitorowanie procesu, w ramach którego zaistniała znacząca lub krytyczna nieprawidłowość oraz do komórki audytu wewnętrznego. W przypadku krytycznej nieprawidłowości również do Zarządu Banku.

Drugą linię obrony tworzą jednostki specjalistyczne realizujące czynności kontrolne wspierające kierownictwo Banku w identyfikacji ryzyka i zarządzaniu ryzykiem, których celem jest ocena mechanizmów kontrolnych pierwszej linii.

Główne jednostki tworzące drugą linię obrony:

- 1) Funkcja Modelu Kontroli Wewnętrznej realizuje w Banku Departament Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym i Kontroli Wewnętrznej działający w ramach Pionu Zarządzania Ryzykiem a jego zadaniami są m.in:
 - a. potwierdzenie adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w zapewnianiu osiągnięcia każdego z celów systemu kontroli wewnętrznej (w tym w zakresie wyników testowania pionowego przestrzegania kluczowych mechanizmów kontrolnych),
 - b. wskazanie znaczących i krytycznych nieprawidłowości na poziomie Grupy Santander Bank Polska S.A., zidentyfikowanych podczas certyfikacji modelu kontroli, a także realizacji planów działania, w tym o podjętych kluczowych działaniach ograniczających ryzyko operacyjne,
 - c. raportowanie wyników wpływu na system kontroli wewnętrznej rekomendacji audytu wewnętrznego i zewnętrznego, raportów regulatorów, narzędzi ryzyka operacyjnego (m.in. miar, scenariuszy, zdarzeń, samooceny RCSA, Matrycy Funkcji Kontroli) oraz analizy czynników wewnętrznych i zewnętrznych (czynników technologicznych, czynników regulacyjnych, zmian organizacyjnych itp.),
 - d. wspieranie analiz dotyczących kontroli wspólnie z jednostką zapewnienia zgodności i audytu wewnętrznego oraz specjalistycznymi jednostkami kontroli (pierwsza linia obrony).
- 2) Funkcja Rachunkowości i Kontroli Finansowej, która wspomaga kierownictwo Banku poprzez zapewnienie prawidłowego i rzetelnego odzwierciedlenia sytuacji Banku i Grupy Santander Bank Polska w (wewnętrznej i zewnętrznej) informacji finansowej.
- 3) Funkcja Zapewnienia Zgodności, której celem jest wspieranie kierownictwa Grupy Santander Bank Polska S.A. w zarządzaniu ryzykiem braku zgodności działań Grupy Santander Bank Polska S.A. z przepisami prawa, wymogami instytucji nadzorczych (tzw. regulatorów) i przyjętymi kodeksami najlepszych praktyk z uwzględnieniem faktu, że komórka zapewnienia zgodności odpowiada w sposób niezależny za mechanizmy kontrolne dotyczące zgodności z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi związanymi z rodzajem prowadzonej działalności. Odpowiedzialność za zapewnienie zgodności w obszarach specjalistycznych takich jak m.in. normy ostrożnościowe, podatki, prawo spółek, prawo pracy, przepisy dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwa i higieny pracy została przypisana odpowiednim funkcjom specjalistycznym.
- 4) Funkcja Zarządzania Ryzykiem, której rolą jest zapewnienie, że kluczowe ryzyka są identyfikowane i zarządzane przez kierownictwo, oraz że Bank działa w zgodzie z wewnętrznymi politykami dotyczącymi ryzyka. Jednostki Funkcji Zarządzania Ryzykiem wspierają kierownictwo Banku w identyfikacji i zarządzaniu ryzykiem, dostarczając odpowiednich narzędzi do zarządzania, monitorowania i raportowania ryzyka.

Specjalnie powołane funkcje służące do niezależnego zarządzania ryzykiem, m.in. Centrum Kontroli.

Szczegółowe zasady funkcjonowania i wykonywania zadań przez poszczególne jednostki tworzące drugą linię obrony określają odpowiednie regulacje wewnętrzne, uwzględniające rozdzielność obowiązków.

Wykryte w ramach drugiej linii obrony znaczące i krytyczne nieprawidłowości są niezwłocznie raportowane do komórki audytu wewnętrznego. W przypadku krytycznej nieprawidłowości również do Zarządu Banku i Rady Nadzorczej (Komitetu Audytu i Zapewnienia Zgodności).

Trzecią linię obrony stanowi Obszar Audytu Wewnętrznego, którego działalność nadzorowana jest przez Komitet Audytu i Zapewnienia Zgodności Rady Nadzorczej Banku. Obszar Audytu Wewnętrznego zapewnia badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, mechanizmów kontrolnych funkcjonujących w ramach pierwszej i drugiej linii obrony oraz systemu zarządzania Bankiem, w tym skuteczności zarządzania ryzykiem związanym z działalnością Banku.

Zidentyfikowane przez komórkę audytu wewnętrznego krytyczne nieprawidłowości są raportowane do Zarządu Banku i Rady Nadzorczej lub Komitetu Audytu i Zapewnienia Zgodności. Krytyczne nieprawidłowości zidentyfikowane przez pierwszą linię obrony decyzją kierującego komórką audytu wewnętrznego są przekazywane Radzie Nadzorczej lub Komitetowi Audytu i Zapewnienia Zgodności. Wykryte w ramach trzeciej linii obrony krytyczne nieprawidłowości są niezwłocznie raportowane do Zarządu Banku.

▪ **WSPÓŁPRACA FUNKCJI TWORZĄCYCH LINIE OBRONY**

Wszystkie trzy linie obrony ściśle ze sobą współpracują poprzez wymianę informacji o terminach, zakresie i wynikach przeprowadzanych badań.

Wszystkie jednostki organizacyjne pierwszej linii obrony Grupy zobowiązane są do współpracy z jednostkami tworzącymi drugą i trzecią linię obrony, w tym w szczególności w zakresie zapewnienia dostępu do wszelkich informacji, dokumentów, materiałów, systemów, pomieszczeń, uzyskania od pracowników opinii i wyjaśnień niezbędnych do przeprowadzenia badań.

Jednostki audytowane, w których zostały zidentyfikowane nieprawidłowości, mają obowiązek w uzgodnionym terminie opracowania i skutecznego wdrożenia działań naprawczych.

▪ **ZASADY OCENY SKUTECZNOŚCI I ADEKWATNOŚCI SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ PRZEZ RADĘ NADZORCZĄ**

Zasady kategoryzacji nieprawidłowości wykryte przez System Kontroli Wewnętrznej zatwierdzone są przez Zarząd Banku i Radę Nadzorczą.

Wyróżnia się następujące kategorie nieprawidłowości:

- a) Nieprawidłowość kontroli/zadania/funkcji: to słabość kontroli/zadania/funkcji, która powiązana jest z ryzykiem rezydualnym wycenionym na poziomie bardzo niskim, niskim, średnim.
- b) Znacząca nieprawidłowość kontroli/ zadania/ funkcji to słabość kontroli/ zadania/ funkcji, która:
 - powiązana jest z wysokim ryzykiem rezydualnym, mitygowanym tylko jedną kontrolą, na której zidentyfikowano nieprawidłowość, lub
 - dotyczy zaleceń komórki audytu wewnętrznego o wysokim priorytecie, powiązanych z kontrolą kluczową lub kontrolą SMC (specjalna kategoria kontroli istotnych z punktu widzenia całej grupy kapitałowej Banco Santander).
- c) Krytyczna nieprawidłowość (istotna słabość w rozumieniu Grupy) kontroli/ zadania/ funkcji: to słabość kontroli/ zadania/ funkcji, powiązana z krytycznym ryzykiem rezydualnym i komunikowane akcjonariuszom.

Rada Nadzorcza dokonuje oceny adekwatności i skuteczności funkcji kontroli, komórki do spraw zgodności oraz komórki audytu wewnętrznego, w szczególności uwzględniając:

- a) informację Zarządu Banku o sposobie wypełnienia jego zadań związanych z Systemem Kontroli Wewnętrznej,
- b) okresowe raporty komórki do spraw zgodności i komórki audytu wewnętrznego,
- c) istotne, z punktu widzenia adekwatności i skuteczności Systemu Kontroli Wewnętrznej, informacje uzyskane od Grupy Santander, podmiotów zależnych,
- d) ustalenia dokonane przez biegłego rewidenta,
- e) ustalenia wynikające z czynności nadzorczych wykonywanych przez uprawnione do tego instytucje,
- f) istotne z punktu widzenia adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, oceny i opinii dokonywane przez podmioty zewnętrzne, jeżeli były wydawane.